

Asia: VN/26873/2024

Lausuntopyyntö: Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (NKV-direktiivi) täytäntöönpano; työryhmän mietintö

Direktiivin suhde nykytilaan

Mitä huomioita teillä on kansallisen nykytilan ja direktiivin suhteen arvioinnista? Pyydämme arviossanne keskittymään siihen, mitä direktiivi näkemyksenne mukaan edellyttää vähimmäistasolla.

-

Keskeiset ehdotukset

Mikä on näkemyksenne esityksen keskeisistä ehdotuksista ja suhteesta direktiivin edellyttämään vähimmäistasoon? Pyydämme kommentoimaan jokaista kohtaa erikseen kunkin otsikon alle.

-

Asianomistajan suojelun tarpeen arviointia koskeva ehdotus

-

Rikoslain muuttamista koskeva ehdotus

-

Ehdotus erityisen suojelun tarpeessa olevan asianomistajan kuulustelua koskevien säännösten laajentamisesta koskemaan seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajan lasta tai asianomistajan kanssa samassa kotitaloudessa asuvaa hänestä riippuvaisessa asemassa olevaa henkilöä, joka on muodollisesti rikosprosessissa todistajan asemassa

-

Ehdotus asianomistajan yhteystietojen välittämistä tukipalveluihin koskevan säännöksen laajentamisesta koskemaan erityisen suojelun tarpeessa olevaa seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajaa

-

Ehdotus yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävästä jatkossa seurata ja arvioida Istanbulin sopimuksen ohella NKV-direktiivin tarkoittamia toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua direktiivin soveltamisalaan kuuluvan väkivallan kaikkia muotoja

-

Seri-tukikeskuksia koskeva ehdotus

-

Seri-tukikeskuksiin liittyvä muutosehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin

-

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

-

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

-

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Onko jokin muu tapa, jolla direktiivin edellyttämät vähimmäisvelvoitteet voitaisiin toteuttaa?

-

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

-

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Muut havaintonne ja kommenttinne direktiivin vähimmäisvelvoitteita pidemmälle menevistä (kansallisista) tarpeista naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö suhtautuu erittäin myönteisesti siihen, että naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan uhrien asemaa pyritään parantamaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut mietinnön valmistelleen työryhmän työskentelyyn ja toimittanut oikeusministeriölle työryhmätyöskentelyn eri vaiheissa kommentteja ja sisältöjä mietintöön. Sosiaali- ja terveysministeriö on tuonut esiin näkemyksiä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden, turvakotien, Seri-tukikeskusten ja Barnahusin osalta, väkivallan ehkäisemisen ja kansallisten väkivallan vastaisten suunnitelmien näkökulmasta sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnan (NAPE) tehtäviä koskevin osin.

Seri-tukikeskuksia koskeva lakiehdotus terveydenhuoltolakiin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia koskeva muutosehdotus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää näitä ehdotuksia kannatettavina.

Kuten mietinnössäkkin on todettu NAPE-asetusta koskevat muutokset valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä myöhemmin siten, että muutokset tulevat voimaan viimeistään kesäkuun alussa 2027. Tässä yhteydessä arvioidaan tarkemmin NAPE-asetusta koskevat muutostarpeet. Lisäksi olisi tarpeen arvioida, edellyttäisivätkö direktiivin mukaiset tehtävät nykyistä enemmän resursseja NAPElle.

Mietinnössä on tuotu esiin, että täytäntöönpanon valmistelussa on keskitytty työryhmän toimeksiannon mukaisesti direktiivin vähimmäisvelvoitteisiin ja erityisesti lainsäädännön muutostarpeisiin. Tämä lähtökohta työlle on ollut hankala siltä osin, että ei ole ollut aivan selvää, millä foorumilla ja millä tavoin muut kuin lainsäädännön muuttamista edellyttävät velvoitteet toteutetaan, erityisesti huomioiden, ettei direktiivin kansalliselle täytäntöönpanolle ole varattu rahoitusta. Valmistelun yhteydessä on kuitenkin käyty systemaattisesti läpi muidenkin kuin lainsäädäntömuutoksia edellyttävien artikloiden velvoitteita ja niitä on esitelty mietinnössä varsin kattavasti. Mietinnössä kuvataan muun muassa sitä, miten esimerkiksi Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman (2026–2033) ja Väkivallaton lapsuus -toimenpideohjelman (2026–2033) puitteissa toteutetaan osaltaan direktiivin velvoitteita. Erityisesti direktiivin 5 luvun ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä ja ammattilaisten koulutusta koskevia artikloita on jo huomioitu Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmassa ja Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmassa.

Suunnitelmien toteutusta seurataan ja niihin on mahdollista tehdä myös lisäyksiä suunnitelmien toimeenpanokauden aikana.

Lausuntopyynnössä on pyydetty näkemyksiä myös direktiivin vähimmäisvelvoitteita pidemmälle menevistä kansallisista tarpeista. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisyn kannalta keskeisiä kansallisia tarpeita ovat muun muassa väkivallan ehkäisyn rakenteiden ja moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen sekä väkivallan riskinarviointia ja riskienhallintaa koskevien toimien selkeyttäminen, kehittäminen ja vahvistaminen. Mahdollinen riskiarviointia ja -hallintaa koskeva lain ja/tai erilaisten kehittämistoimien tarpeen arviointi pitäisi valmistella yhteistyössä eri ministeriöiden ja muiden keskeisten tahojen kesken. Väkivallan vastaisen työn rakenteita ja väkivallan ehkäisyn koordinaatiota koskevan lain tarpeen arviointi on parhaillaan käynnissä sosiaali- ja terveysministeriössä. Kyseinen lain tarpeen arviointi koskee erityisesti hyvinvointialueita ja kuntia.

Monilla hyvinvointialueilla tehdään jo nykyisellään monipuolisesti erilaisia toimia väkivallan ehkäisyssä ja kyseinen toiminta on tärkeää noteerata. Mietinnössä korostuu direktiivin velvoitteista johtuen väkivallan uhrien niin sanotut erityistukipalvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa korostaa myös sitä, että niiden lisäksi väkivallan kokijat ja muut osapuolet saavat tukea ja palveluita myös osana yleisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja toisaalta sote-palveluissa on myös väkivaltaerityisiä palveluita. On kuitenkin niin, että hyvinvointialueiden välillä on paljon eroja ja toiminta ei ole tasalaatuista tai sitä ei ole resursoitu samalla tavoin eri hyvinvointialueilla. Näin ollen väkivallan entistä parempaan tunnistamiseen, väkivaltaan puuttumiseen, väkivallan kokijoille ja väkivallan muille osapuolille tarkoitettujen palveluiden saavutettavuuteen, toimiviin hoito- ja palvelupolkuihin sekä väkivallan vastaisen työn koordinaatioon ja rakenteisiin on edelleen panostettava ja niitä on vahvistettava.

Antila Raimo
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lahdenranta Sanna
Sosiaali- ja terveysministeriö - Turvallisuus ja terveys -osasto, Hyvinvoinnin
ja terveyden suojelu -yksikkö